

Međunarodni sud za krivično
gonjenje lica odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-03-69-T
Datum: 28. januar 2010.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM I

U sastavu: sudija Alphons Orié, predsjedavajući
sudija Michéle Picard
sudija Elizabeth Gwaunza

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 28. januara 2010.

TUŽILAC

protiv

**JOVICE STANIŠIĆA
FRANKA SIMATOVIĆA**

JAVNO

**ODLUKA PO DRUGOM ZAHTEVU TUŽILAŠTVA ZA FORMALNO PRIMANJE
NA ZNANJE ČINJENICA O KOJIMA JE VEĆ PRESUĐENO**

Tužilaštvo

g. Dermot Groome

Branioci Jovice Stanišića

g. Geert-Jan Alexander Koops
g. Wayne Jordash

Branioci Franka Simatovića

g. Mihajlo Bakrač
g. Vladimir Petrović

I. ISTORIJAT POSTUPKA

1. Tužilaštvo je 12. decembra 2008. podnelo Drugi zahtev za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno.¹
2. Simatovićeva odbrana je 29. decembra 2008. dostavila svoj Odgovor.² Dana 23. decembra 2008, Stanišićeva odbrana podnela je Zahtev za produženje roka za dostavljanje odgovora koji je delimično odobren 23. aprila 2009.³ Odgovor Stanišićeve odbrane na Zahtev dostavljen je 7. maja 2009.⁴
3. Tužilaštvo je 5. januara 2009. zatražilo odobrenje da uloži repliku i dostavilo je Repliku na Simatovićev odgovor.⁵ Tužilaštvo je 13. maja 2009. zatražilo odobrenje da uloži Repliku na Stanišićev odgovor,⁶ koju je dostavilo 20. maja 2009.⁷
4. Tokom statusne konferencije koja je održana 11. marta i 12. maja 2009. godine, Veće je pozvalo strane u postupku da sprovedu dodatnu analizu zahtevâ u vezi s činjenicama o kojima je već presuđeno u cilju postizanja dodatnog kompromisa.⁸ Posle tog poziva, dana 8.

¹ Drugi zahtev za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, sa Dodatkom, 12. decembar 2008. (dalje u tekstu: Zahtev).

² Odgovor Simatovićeve odbrane na Drugi zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, sa Dodatkom, 29. decembar 2008. (dalje u tekstu: Simatovićev odgovor).

³ Zahtev odbrane za produženje roka za dostavljanje odgovora na Drugi zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 23. decembar 2008; Odluka po zahtevu odbrane za produženje roka za dostavljanje odgovora na Drugi zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 23. april 2009, kojom se odobrava Stanišićevoj odbrani dodatnih četrnaest dana za dostavljanje odgovora. Dana 1. maja 2009, Stanišićeva odbrana je zatražila odobrenje da uloži žalbu na tu odluku – v. "Zahtev odbrane za odobrenje da uloži žalbu na "Odluku po zahtevu odbrane za produženje roka za dostavljanje odgovora na Drugi zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno". Veće je 20. maja 2009. uskratilo odobrenje – v. "Odluka po zahtevu odbrane za odobrenje da uloži žalbu na Odluku po zahtevu odbrane za produženje roka za odgovor na Drugi zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno".

⁴ Odgovor Stanišićeve odbrane na Drugi zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 7. maj 2009. (dalje u tekstu: Stanišićev odgovor).

⁵ Zahtev tužilaštva za odobrenje da uloži repliku i Replika na Odgovor Simatovićeve odbrane na Drugi zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, sa Dodatkom, 5. januar 2009. (dalje u tekstu: Replika na Simatovićev odgovor).

⁶ Zahtev tužilaštva za odobrenje da uloži repliku i Replika na Odgovor Stanišićeve odbrane na Drugi zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 13. maj 2009. Budući da je odluka Pretresnog veća da odobri ovaj zahtev neformalnim putem saopštena Stanišićevoj odbrani u poruci koja je elektonskom poštom upućena 18. maja 2009, ona će biti službeno uvedena u spis u ovoj Odluci.

⁷ Replika tužilaštva na Odgovor Stanišićeve odbrane na Drugi zahtev za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, sa Dodatkom, 20. maj 2009. (dalje u tekstu: Replika na Stanišićev odgovor).

⁸ 12. mart 2009, T. 1324 i dalje; 12. maj 2009, T. 1357-1361.

juna 2009, Simatovićeve odbrana dostavila je Drugi odgovor na Zahtev,⁹ a 15. juna 2009. Stanišićeva odbrana je dostavila svoj Drugi odgovor na Zahtev.¹⁰

II. ARGUMENTI

A. Zahtev

5. Tužilaštvo u Zahtevu traži od Veća da formalno primi na znanje 208 činjenica o kojima je već presuđeno u Prvostepenoj presudi u predmetu *Martić* (dalje u tekstu: Predložene činjenice).¹¹

6. Tužilaštvo tvrdi da bi formalno primanje na znanje Predloženih činjenica omogućilo Veću da veći deo vremena posveti ključnim pitanjima u ovom predmetu.¹² Tužilaštvo dalje tvrdi da formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno ni na koji način ne zadire u pravo optuženog na pravično suđenje.¹³ U skladu s tim, tužilaštvo tvrdi da su predložene činjenice relevantne za krivična dela koja se stavljaju na teret u Optužnici, da su jasne i da nisu predmet nikakve žalbe niti su potvrđene po žalbi.¹⁴ Pored toga, nijedna od Predloženih činjenica ne odražava pravne zaključke koje je izvelo Pretresno veće i ne svedoči o krivičnoj odgovornosti optuženih.¹⁵ Najzad, tužilaštvo naglašava da se Predložene činjenice odnose na istorijski, politički i vojni kontekst i razvoj događaja relevantnih za ovaj postupak, kao i na krivična dela koja su počinjena, često identifikujući fizičke izvršioce tih krivičnih dela.¹⁶

B. Simatovićev odgovor

⁹ Drugi odgovor Simatovićeve odbrane na 'Zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno' od 2. maja 2007. i 'Drugi zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, sa Dodatkom' od 12. decembra 2008, 8. jun 2009. (dalje u tekstu: Drugi Simatovićev odgovor).

¹⁰ Odgovor Stanišićeve odbrane na "Zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno" od 2. maja 2007. i 'Drugi zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, sa Dodatkom' od 12. decembra 2008, 15. jun 2009. (dalje u tekstu: Drugi odgovor Stanišićeve odbrane).

¹¹ *Tužilac protiv Milana Martića*, predmet br. IT-95-11-T, Presuda, 12. juni 2007. Prvobitno, tužilaštvo je tražilo prihvatanje 213 činjenica, Zahtev, par. 4. Dodatak. Međutim, naknadno je povuklo pet od tih činjenica (142-144, 167-168), Replika na Stanišićev odgovor, par. 15, 28. V. *infra*, fusnota, par. 20, 36.

¹² Zahtev, par. 3.

¹³ Zahtev, par. 8.

¹⁴ Zahtev, par. 5.

¹⁵ Zahtev, par. 5.

¹⁶ Zahtev, par. 6.

7. Simatovićeva odbrana iznosi generalni prigovor na činjenice o kojima je već presuđeno, tvrdeći da "Pretno veće ne sme dopustiti da princip efikasnosti i ekonomičnosti sudskog postupka prevagne nad principom javnog i pravičnog suđenja" i da bi "Pretno veće takođe trebalo da ima u vidu da količina i vrsta dokaza koje odbrana treba da predoči u postupku pobijanja osporenih činjenica o kojima je već presuđeno može da prebacuje tako veliki teret na odbranu da bi to ugrozilo pravo na pravično suđenje".¹⁷

8. Konkretnije govoreći, Simatovićeva odbrana se protivi prihvatanju Predloženih činjenica br. 1-60 tvrdeći da one nisu relevantne i dalje objašnjavajući svoje prigovore u vezi s Predloženim činjenicama br. 1-8, 10, 14, 16-17, 21-22, 38-39, 41 i 59-60.¹⁸ Simatovićeva odbrana takođe tvrdi da se Predložene činjenice br. 9, 24, 26, 30 i 42-58 odnose na dela, ponašanje ili stanje svesti optuženog.¹⁹ Pored toga, Simatovićeva odbrana ističe da su Predložene činjenice br. 6 i 34-37 nejasne ili da navode na pogrešan zaključak u kontekstu u koji ih je stavilo tužilaštvo.²⁰

9. Simatovićeva odbrana dalje tvrdi da, izuzev onih činjenica koje se nesumnjivo odnose na dela, ponašanje i stanje svesti optuženog, Veće takođe ne bi trebalo da prihvata činjenice ukoliko ne može spremno identifikovati da li se dotične činjenice na taj način odnose na optuženog.²¹ Ona dalje tvrdi da sve Predložene činjenice "sadržane u optužnici koja je podignuta protiv Simatovića ili u Konsolidovanom Pretpretresnom podnesku tužilaštva takođe spadaju u tu kategoriju činjenica".²²

10. Simatovićeva odbrana osporava bazu zločina koja je navedena u Optužnici i tvrdi da bi prihvatanje Predloženih činjenica br. 61-213 "u potpunosti značilo utvrđivanje i usvajanje značajnog dela baze zločina u vezi sa Simatovićem čak i pre nego što je suđenje počelo kršeći tako prava optuženog na osnovu člana 20 i 21 Statuta Međunarodnog suda".²³ Ona ističe da bi "sve te činjenice bile podložne pobijanju od strane odbrane i da bi [stoga] njihovo usvajanje u ovom momentu bilo učinjeno potpuno besmislenim".²⁴

¹⁷ Simatovićev odgovor, par. 17-18.

¹⁸ Simatovićev odgovor, par. 10-12, 15.

¹⁹ Simatovićev odgovor, par. 13.

²⁰ Simatovićev odgovor, par. 14.

²¹ Simatovićev odgovor, par. 16.

²² *Ibid.*

²³ Simatovićev odgovor, par. 19-20, 21-26.

²⁴ Simatovićev odgovor, par. 20.

11. Najzad, Simatovićeva odbrana ugrađuje u svoj odgovor "sve tvrdnje činjenične i pravne prirode koje su navedene u 'Odgovoru odbrane na Zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno' od 28. maja 2007."²⁵

C. Stanišićev odgovor

12. Stanišićeva odbrana tvrdi da "nije mogla da pribavi nikakve instrukcije g. Stanišića u vezi sa činjenicama o kojima je već presuđeno koje je tužilaštvo predložilo iz predmeta *Martić*, kao ni bilo kakve instrukcije o ogromnim količinama ukupnih dokaza koje treba da izvede tužilaštvo".²⁶

13. Stanišićeva odbrana ugrađuje u svoj Odgovor argumente koje je iznela u "Odgovoru odbrane na Zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno od 1. maja 2007., i na Obaveštenje tužilaštva u vezi sa Zahtevom za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno od 14. maja 2007, sa Poverljivim dodatkom I" od 29. maja 2007.²⁷ U skladu s tim, ona tvrdi da bi prihvatanje tako velikog broja činjenica o kojima je već presuđeno u osnovnom predmetu svalilo na optuženog preveliki teret pobijanja i narušilo princip pravičnog suđenja koji je ugrađen u Statut.²⁸

14. Stanišićeva odbrana ističe da tužilaštvo predlaže prihvatanje mnogih Predloženih činjenica na osnovu iskaza koji je dao Milan Babić, čije je prihvatanje takođe zatraženo na osnovu pravila 92*quater* Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik).²⁹ Stanišićeva odbrana tvrdi da bi prihvatanje tog iskaza na osnovu Pravila 94(B) Pravilnika dovelo u pitanje proceduru pravila 92*quater*, koja je predviđena za prihvatanje iskaza preminulih svjedoka.³⁰ Ona zaključuje da bi "dopuštanje formalnog primanja na znanje činjenica koje bi bile proglašene neprihvatljivim putem procedure na osnovu pravila 92*quater* predstavljalo nepravično korišćenje procedure u vezi s činjenicama o kojima je već presuđeno, naročito imajući u vidu da svedok nije u potpunosti unakrsno ispitan pre svog samoubistva u PJUN-u".³¹

²⁵ Simatovićev odgovor, par. 27.

²⁶ Stanišićev odgovor, par. 3.

²⁷ Stanišićev odgovor, par. 4.

²⁸ Stanišićev odgovor, par. 5.

²⁹ Stanišićev odgovor, par. 6.

³⁰ *Ibid.*

³¹ *Ibid.*

15. Alternativno, Stanišićeva odbrana traži od Veća da uskrati formalno primanje na znanje određenih Predloženih činjenica budući da one:

- (i) nisu relevantne za predmet;³²
- (ii) suštinski se razlikuju od formulacije u izvornoj presudi ili navode na pogrešan zaključak, ili su pak u predloženom kontekstu nejasne;³³
- (iii) odveć su neprecizne ili su nedovoljno jasne;³⁴
- (iv) odnose se na dela, ponašanje ili stanje svesti optuženog;³⁵
- (iv) zasnovane su na činjenicama o kojima su se strane složile.³⁶

D. Replika na Simatovićev odgovor

16. Tužilaštvo traži odobrenje da uloži repliku.³⁷

17. Tužilaštvo ugrađuje u svoju repliku argumente koje je iznelo u "Zahtevu tužilaštva za odobrenje da uloži repliku i Replici na odgovore odbrane na Zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno" od 5. juna 2007.³⁸ Pored toga, tužilaštvo tvrdi, između ostalog, da Predložene činjenice koje se odnose na Milana Martića kao jednog od navodnih učesnika u udruženom zločinačkom poduhvatu (dalje u tekstu: UZP) imaju relevantnost i značaj za ovaj predmet budući da se za njega navodi da je veza s optuženim. Najzad, tužilaštvo tvrdi da Simatovićeva odbrana ne navodi nijedan konkretan primer koji bi uzrokovao ikakvu sumnju u tačnost Predloženih činjenica.³⁹

E. Replika na Stanišićev Odgovor

18. Tužilaštvo ugrađuje u svoju repliku argumente navedene u "Zahtevu tužilaštva za odobrenje da uloži žalbu i Replici na odgovore na Zahtev tužilaštva za formalno primanje na

³² Stanišićev odgovor, par. 18-20, gde se upućuje na Predložene činjenice br. 140-144 i 167-168.

³³ Stanišićev odgovor, par. 22-24, 26-27, gde se upućuje na Predložene činjenice br. 58, 67, 95, 126 i 179.

³⁴ Stanišićev odgovor, par. 25, gde se upućuje na Predložene činjenice br. 108, 149, 152, 156 i 179.

³⁵ Stanišićev odgovor, par. 10-17, gde se upućuje na Predložene činjenice br. 9, 24-26, 28-33, 42, 51-56 i 58.

³⁶ Stanišićev odgovor, par. 29, gde se upućuje na Predložene činjenice br. 1, 3-5, 7, 10, 12-15, 17, 19 i 21-22.

³⁷ Replika na Simatovićev odgovor, par. 2.

³⁸ Replika na Simatovićev odgovor, par. 3-4, 6, 10-11.

³⁹ V. Replika na Simatovićev odgovor, par. 5, 7-8.

znanje činjenice o kojima je već presuđeno" od 5. juna 2007.⁴⁰ Tužilaštvo takođe tvrdi da ništa u Pravilniku ne ukazuje na to da zahtev na osnovu pravila 92*quater* sprečava primenu procedure na osnovu pravila 94(B).⁴¹ Ono dalje tvrdi da činjenica da se Veće u predmetu *Martić* u velikoj meri oslonilo na iskaz Milana Babića, bez obzira na nedovršeno unakrsno ispitivanje tog svedoka, predstavlja snažnu potkrepu za tekući zahtev na osnovu pravila 92*quater* u vezi s iskazom Milana Babića.⁴²

19. Tužilaštvo, upućujući na Stanišićeve prigovore, tvrdi, između ostalog, da izvesna redigovanja kojima je tužilaštvo podvrglo Predložene činjenice u vezi s izvornim tekstom Presude u predmetu *Martić*, redigujući eksplicitne reference na optuženog, nisu izmenila suštinu tih činjenica o kojima je već presuđeno nego su samo učinile te Predložene činjenice nešto uopštenijim.⁴³ Ono se dalje osvrće na više prigovora Stanišićeve odbrane u vezi s navodnom neprihvatljivošću Predloženih činjenica na osnovu toga što se njima dokazuju dela, ponašanje ili stanje svesti optuženog,⁴⁴ i što sadrže različite formulacije, kontekst koji navodi na pogrešan zaključak ili su nedovoljno jasne.⁴⁵ Tužilaštvo takođe tvrdi da sudska praksa samo isključuje formalno primanje na znanje činjenica koje su isključivo zasnovane na sporazumu između strana u postupku za razliku od činjenica zasnovanih na raznim izvorima uključujući činjenice o kojima su se strane složile.⁴⁶

20. Najzad, u svetlu argumenata iznetih u Stanišićevom odgovoru, tužilaštvo predlaže izvesne modifikacije više Predloženih činjenica i povlači Predložene činjenice 142-144 i 167-168.⁴⁷

F. Drugi Simatovićev odgovor

21. Pošto je dalje analizirao Zahtev, Simatović u svom Drugom odgovoru izjavljuje da se ne protivi prihvatanju Predloženih činjenica br. 1-8, 10-23, 61-67, 98, 102-104, 118-119, 137-140 i 180-182.⁴⁸

⁴⁰ Replika na Stanišićev odgovor, par. 5, 14.

⁴¹ Replika na Stanišićev odgovor, par. 8.

⁴² Replika na Stanišićev odgovor, par. 9.

⁴³ Replika na Stanišićev odgovor, par. 10-11.

⁴⁴ Replika na Stanišićev odgovor, par- 12-13.

⁴⁵ Replika na Stanišićev odgovor, par. 18, 20, 22-23, 25.

⁴⁶ Replika na Stanišićev odgovor, par. 27.

⁴⁷ Replika na Stanišićev odgovor, par. 15-17, 19, 21, 24, 26, 28. Predložene modifikacije tiču se Predloženih činjenica br. 67, 126, 129, 138, 141, 153, 156 i 210.

⁴⁸ Drugi Simatovićev odgovor, par. 4.

G. Drugi Stanišićev odgovor

22. U svom Drugom odgovoru, nakon što je napravila nove analize Zahteva, Stanišićeva odbrana pristaje na prihvatanje sledećih Predloženih činjenica: 1-8, 10-23, 38-41, 46-47, 49-51, 57, 61-67, 70-74, 81-86, 88, 97-98, 59, 100-106, 113-124, 126, 129-131, 135-139, 141, 146-148, 150, 154-155, 157-160, 170, 172, 174, 177-178, 180-182, 190-191, 193, 207-203.⁴⁹

III. MERODAVNO PRAVO

23. Pravilo 94(B) Pravilnika predviđa sledeće:

Na zahtev jedne od strana ili *proprio motu* pretresno veće može, nakon što sasluša strane, odlučiti da formalno primi na znanje činjenice o kojima je presuđeno ili dokumentarne dokaze iz drugih postupaka pred Međunarodnim sudom koji se odnose na pitanja o kojima je reč u tekućem suđenju.

24. Odluka o formalnom primanju na znanje neke činjenice o kojoj je već presuđeno predstavlja postupak koji se sastoji iz dva koraka. Prvo, Veće mora da razmotri da li predložena činjenica o kojoj je već presuđeno zadovoljava kriterijume prihvatljivosti koji su utvrđeni u praksi Međunarodnog suda.⁵⁰ Radi se o sledećim kriterijumima:

- (i) Činjenica mora biti jasna, konkretna i mora se moći identifikovati;⁵¹
- (ii) Ona mora biti relevantna za predmet;⁵²
- (iii) Ona ne sme sadržati zaključke ili kvalifikacije koje su *suštinski* pravne prirode;⁵³

⁴⁹ Drugi Stanišićev odgovor, par. 5-6.

⁵⁰ *Tužilac protiv Momčila Perišića*, predmet br. IT-04-81-PT, Odluka po zahtevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno u vezi sa Sarajevom, 26. jun 2008. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Perišić*), par. 16. V. takođe *Tužilac protiv Vujadina Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-T, Odluka po zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, sa Dodatkom, 26. septembar 2006. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Popović i drugi*), par. 4-15.

⁵¹ Odluka u predmetu *Perišić*, par. 16; Odluka u predmetu *Popović i drugi*, par. 6; *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Odluka po zahtjevima tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno od 14. i 23. juna 2006., 7. septembar 2006. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Prlić*), par. 18; *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-T, Odluka po trećem i četvrtom zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 24. mart 2005. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Krajišnik*), par. 14.

⁵² *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, predmet br. IT-98-29/1-AR73.1, Odluka po interlokutornim žalbama na Odluku Pretresnog vijeća po Zahtjevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno i tužiocovom katalogu činjenica o kojima su se strane složile, 26. jun 2007. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Dragomir Milošević*), par. 13; *Tužilac protiv Momira Nikolića*, predmet br. IT-02-60/1-A, Odluka po molbi žalioaca za formalno primanje na znanje činjenica, 1. april 2005. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Nikolić*), par. 11, 48, 56.

- (iv) Ona ne sme da bude zasnovana na sporazumu o izjašnjavanju o krivici ili na činjenicama koje su dobrovoljno priznate u nekom ranijem predmetu;⁵⁴
- (v) Ona ne sme da bude osporavana po žalbi ili, ako jeste, da je po žalbi rešeno u vezi s dotičnom činjenicom;⁵⁵
- (vi) Ona se ne sme odnositi na dela, ponašanje ili stanje svesti optuženog;⁵⁶
- (vii) Formulacija predložena u zahtevu strane za prihvatanje ne sme se ni na koji bitan način razlikovati od načina na koji je ta činjenica izražena kada je o njoj već presuđeno u ranijem postupku.⁵⁷

25. Drugo, čak i kad se uveri da predložena činjenica o kojoj je već presuđeno zadovoljava gorenavedene kriterijume, Veće uvek zadržava pravo da uskrati njeno formalno primanje na znanje ukoliko smatra da to ne bi bilo u interesu pravde.⁵⁸ U tom pogledu, Žalbena veće je konstatovalo da se, kada se primenjuje pravilo 94 Pravilnika, mora postići ravnoteža između svrhe formalnog primanja na znanje, odnosno unapređenja ekonomičnosti sudskog postupka i osnovnog prava optuženog na pravično suđenje.⁵⁹

26. U vezi s dejstvima formalnog primanja na znanje, Žalbena veće je konstatovalo da "formalnim primanjem na znanje činjenica, Vijeće dokazuje čvrsto utemeljenu pretpostavku o tačnosti te činjenice, koju stoga nije ponovo potrebno dokazivati na suđenju, ali koja se, ako se na nju primjeni ta pretpostavka, može pobijati na tom suđenju".⁶⁰ Stoga, "u slučaju formalnog primanja na znanje na osnovu pravila 94(B), dejstvo se ogleda samo u tome da se tužilaštvo

⁵³ Odluka po žalbi u predmetu *Dragomir Milošević*, par. 19-22.

⁵⁴ Odluka u predmetu *Perišić*, par. 16; Odluka u predmetu *Popović i drugi*, par. 11; Odluka u predmetu *Prlić i drugi*, par. 18; Odluka u predmetu *Krajišnik*, par. 14.

⁵⁵ *Tužilac protiv Zorana Kupreškića*, predmet br. IT-95-16-A, Odluka po prijedlozima Drage Josipovića, Zorana Kupreškića i Vlatka Kupreškića da se prihvate dodatni dokazi u skladu s pravilom 115 i o formalnom primanju na znanje činjenica o kojima je već presuđeno u skladu s pravilom 94(B), 8. maj 2001. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Kupreškić i drugi*), par. 6.

⁵⁶ Odluka po žalbi u predmetu *Dragomir Milošević*, par. 16, gde se upućuje na *Tužilac protiv Edouarda Karemera i drugih*, predmet br. ICTR-98-44-AR73(C), Odluka po interlokutornoj žalbi tužioca na Odluku o formalnom primanju na znanje, 16. jun 2007. (dalje u tekstu: Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*), par. 50-51, 53.

⁵⁷ V. Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 55.

⁵⁸ Odluka u predmetu *Perišić*, par. 17; Odluka u predmetu *Popović i drugi*, par. 15; Odluka u predmetu *Krajišnik*, par. 12.

⁵⁹ Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 39.

⁶⁰ Odluka po žalbi u predmetu *Nikolić*, par. 11, gde se upućuje na *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, IT-02-54-AR73.5, Odluka po interlokutornoj žalbi optužbe na odluku Pretresnog veća od 10. aprila po predlogu optužbe za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 28. oktobar 2003, str. 4. (fusnota izostavljena); Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 42.

oslobađa svog prvobitnog tereta da predoči dokaze u vezi s dotičnom tvrdnjom; odbrana tada može dovesti tu tvrdnju u pitanje predlažući pouzdane i verodostojne dokaze o suprotnom".⁶¹ Međutim, što je još značajnije, "formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno "ne prebacuje konačan teret ubjeđivanja, koji počiva na tužilaštvu".⁶²

IV. DISKUSIJA

27. Veće konstatuje da tehnički karakter vođenja sporova u vezi s pravilom 94(B), broj Predloženih činjenica i, kao posledica toga, broj obrazloženih prigovora koji su u vezi s njima izneti u Odgovorima, govori u prilog dopuštanju Replike na Simatovićev odgovor i Replike na Stanišićev odgovor.

B. Predložena činjenica mora biti jasna, konkretna i mora se moći identifikovati

28. U vezi s ovim kriterijumom, sve predložene činjenice o kojima je već presuđeno trebalo bi sagledati u kontekstu dotične presude "uz konkretno navedeno mesto koje se spominje u presudi i period na koji se odnosi optužnica u datom predmetu".⁶³ Iz toga proizlazi da kada su, nedovoljno jasne čak i u svom prvobitnom kontekstu činjenice o kojima je već presuđeno, a čije se prihvatanje predlaže Veće ne bi trebalo da ih formalno primi na znanje.⁶⁴

29. Na osnovu ovog kriterijuma, strane u postupku ne osporavaju sledeće Predložene činjenice koje su po mišljenju Veća dovoljno jasne, konkretne i mogu se identifikovati: 1-33, 38-107, 109-148, 150-151, 153-155, 157-178 i 180-213.

30. Simatovićeva odbrana osporava Predložene činjenice 34-37 "kao nejasne i one koje navode na pogrešan zaključak u kontekstu u koji ih je smestilo tužilaštvo", tvrdeći da one pojednostavljaju inače veoma složene procese kao što su stavovi koje su izražavale neke istaknute srpske ličnosti u vezi s pitanjem budućnosti Srba u Hrvatskoj.⁶⁵ Veće konstatuje da su te Predložene činjenice dovoljno nedvosmislene, jasne i mogu se identifikovati, i da su prigovori Simatovićeve odbrane usmereni na suštinu zaključaka Veća u predmetu *Martić* koje odbrana osporava, a ne na ukazivanje na formalne nedostatke tih Predloženih činjenica. Međutim, Veće napominje da bi, kako bi se izbegli preterano sugestivni izrazi i umesto toga

⁶¹ Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 42.

⁶² Odluka po žalbi u predmetu *Dragomir Milošević*, par. 16, gde se citira Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 42.

⁶³ Odluka u predmetu *Krajišnik*, par. 14, fusnota 44.

⁶⁴ *Ibid.*

⁶⁵ Simatovićev odgovor, par. 14. V. Replika na Simatovićev odgovor, par. 7; Drugi Simatovićev odgovor, par. 4, u kom se povlači, između ostalog, prigovor Simatovićeve odbrane na Predloženu činjenicu br. 6.

usredsredilo prvenstveno na činjenične elemente, Predloženu činjenicu br. 37 trebalo preformulisati brisanjem prve rečenice i reči "slično" i "isti stav" iz njene druge i treće rečenice.⁶⁶

31. Stanišićeva odbrana tvrdi da su Predložene činjenice br. 108, 149, 152, 156 i 179⁶⁷ isuviše neprecizne budući da se odnose na "srpske paravojne jedinice, paravojne jedinice ili dobrovoljce iz Srbije".⁶⁸ Veće napominje da ove Predložene činjenice, iako sadrže potencijalno generičke pojmove, treba sagledati u kontekstu celokupnog predmeta. Veće konstatuje da su, iako predstavljaju rezultat ograničenih zaključaka koje je donelo Pretresno veće u predmetu *Martić*, Predložene činjenice br. 108, 149, 152, 156 i 179 dovoljno nedvosmislene da mogu biti prihvaćene u svrhu procedure na osnovu pravila 94(B).

32. U zaključku, Veće konstatuje da su sledeće Predložene činjenice dovoljno jasne, konkretne i mogu se identifikovati: 1-36, 38-213. Veće dalje konstatuje da bi Predložene činjenice br. 37 trebalo preformulisati.

C. Predložene činjenice moraju biti relevantne za predmet

33. Na osnovu ovog kriterijuma, strane u postupku ne osporavaju sledeće Predložene činjenice koje su po mišljenju Veća dovoljno relevantne za ovaj predmet: 1-37, 40, 42-58, 61-139, 141, 145-166 i 169-213.

34. Simatovićeva odbrana osporava nekoliko Predloženih činjenica tvrdeći da su one irelevantne za optužbe u ovom predmetu. Konkretno, ona ukazuje na Predloženu činjenicu br. 38.⁶⁹ Veće se uverilo da Predložene činjenice u kojima se opisuju događaji koji su prethodili navodima protiv optuženog mogu biti od pomoći Veću u onoj meri u kojoj pružaju kontekst koji omogućava bolje shvatanje pitanja u ovom predmetu. To isto važi i za činjenice u kojima se opisuje politički sistem SAO Krajine ili na drugi način baca svetlo na kontekst u kom su

⁶⁶ Predložena činjenica br. 37 treba da glasi: "Početkom jula 1992. godine Milan Martić je izjavio da *Milicija Krajine* 'brani srpske zemlje i srpsko etničko područje'. Dana 19. avgusta 1991. godine Milan Martić je izjavio da neće prihvatiti nikakvu autonomiju i da će 'teritorije pod kontrolom policije i Teritorijalne odbrane Srpske Autonomne Oblasti Krajina ostati zauvek srpske'. Dana 5. septembra 1991. godine, Milan Babić je izjavio da su 'Srbi priznati u svakom delu jugoslovenske državne teritorije kao nacija koja će i dalje biti u okviru dela države koji ostane kao celina posle otcepljenja realne teritorije bivše Socijalističke Republike Hrvatske i cele Slovenije'. Dana 12. decembra 1991. godine, Milan Martić je izjavio da 'niko [...] nema pravo da uskrati srpskom narodu pravo da živi u svojoj državi'."

⁶⁷ Pretresno veće napominje da Stanišićev odgovor sadrži referencu na Predloženu činjenicu br. 279 umesto na Predloženu činjenicu br. 179. Međutim, čitanje prigovora odbrane jasno pokazuje da Stanišićeva odbrana upućuje na ovu potonju.

⁶⁸ Stanišićev odgovor, par. 25; Replika na Stanišićev odgovor, par. 20, 22-25.

počinjena krivična dela koja se stavljaju na teret u Optužnici. Iz tih razloga, Veće ne uočava nikakav meritum u prigovorima Simatovićeve odbrane na Predloženu činjenicu br. 38.

35. Isto tako, Simatovićeva odbrana osporava Predložene činjenice br. 39, 41 i 59-60 kao činjenice koje se tiču postupaka i uloge Milana Martića i koje su stoga irelevantne za optužbe u ovom predmetu.⁷⁰ Tužilaštvo tvrdi da je Milan Martić navodni učesnik u udruženom zločinačkom poduhvatu zajedno sa optuženima, kao i navodna veza s optuženima.⁷¹ Veće konstatuje da su postupci i stanje svesti Milana Martića relevantni za utvrđivanje odgovornosti optuženih u ovom predmetu.

36. Stanišićeva odbrana osporava Predložene činjenice br. 140, 142-144 i 167-168 tvrdeći da one upućuju na bazu zločina koja ne predstavlja deo Optužnice i da su one stoga irelevantne za ovaj predmet.⁷² Kako bi se pozabavilo tim faktorom, tužilaštvo je povuklo Predložene činjenice br. 142-144 i 167-168 iz svog Zahteva. Pored toga, tužilaštvo je predložilo redigovanje Predložene činjenice br. 141 brisanjem njene prve rečenice.⁷³

37. Veće konstatuje da je treća rečenica Predložene činjenice br. 140 dovoljno relevantna za ovaj predmet da može biti uzeta u obzir u svrhu procedure na osnovu pravila 94(B). Usled toga, Predloženu činjenicu br. 140 trebalo bi redigovati brisanjem prve i druge rečenice.⁷⁴ Isto tako, druga i treća rečenica Predložene činjenice br. 141 dovoljno su relevantne. Usled toga, Predloženu činjenicu br. 141 trebalo bi redigovati brisanjem prve rečenice.⁷⁵ Štaviše, u svetlu povlačenja od strane tužilaštva Predloženih činjenica br. 142-144 i 167-168, Stanišićevi prigovori na njih su bespredmetni.

38. U zaključku, Veće konstatuje da su sledeće Predložene činjenice dovoljno relevantne za ovaj predmet: 1-139, 145-166 i 169-213. Veće dalje konstatuje da bi Predložene činjenice br. 140 i 141 trebalo preformulisati.

⁶⁹ Simatovićev odgovor, par. 11; Replika na Simatovićev odgovor, par. 4; Drugi Simatovićev odgovor, par. 4, u kom se povlači, između ostalog, prigovor Simatovićeve odbrane na Predložene činjenice br. 1, 8, 10 i 16.

⁷⁰ Simatovićev odgovor, par. 12; Drugi Simatovićev odgovor, par. 4, u kom se povlači, između ostalog, prigovor Simatovićeve odbrane na Predložene činjenice br. 14, 17 i 21-22.

⁷¹ Replika na Simatovićev odgovor, par. 5.

⁷² Stanišićev odgovor, par. 19-20; Drugi Stanišićev odgovor, par. 5, u kom se povlači Prigovor na Predloženu činjenicu br. 141.

⁷³ Replika na Stanišićev odgovor, par. 15.

⁷⁴ Predložena činjenica br. 140 treba da glasi: "Hrvatska sela nalazila su se južno od Škabrnje, dok su se pretežno srpska sela nalazila severoistočno od Škabrnje, prema opštini Benkovac."

⁷⁵ Predložena činjenica br. 141 treba da glasi: "Negde u septembru 1991. godine oko 240 pripadnika hrvatske rezervne policije i mesnih dobrovoljaca bilo je prisutno u Škabrnji. U septembru 1991. godine Škabrnja i Nađin bili su granatirani i izloženi bombardovanju iz vazduha, uključujući kasetne bombe."

D. Predložene činjenice ne smeju sadržati nikakve zaključke ili kvalifikacije koje su suštinski pravne prirode

39. Ovaj uslov znači da predložene činjenice moraju predstavljati *činjenične zaključke* nekog pretresnog veća ili Žalbenog veća.⁷⁶ Uopšte uzev, za zaključke koji se tiču obeležja *actus reus* ili *mens rea* nekog krivičnog dela smatra se da predstavljaju činjenične zaključke.⁷⁷ Prilikom utvrđivanja da li je neka predložena činjenica istinski činjenični zaključak primećeno je da "mnogi zaključci imaju pravni aspekt, ako se taj izraz shvati u širokom smislu. Stoga je u svakom pojedinom slučaju potrebno ustanoviti da li predložena činjenica sadrži zaključke ili kvalifikacije koje su *suštinski* pravne prirode i koje se, stoga, moraju isključiti".⁷⁸

40. Strane u postupku ne osporavaju nijednu od Predloženih činjenica po ovom osnovu. Međutim, Veće je mišljenja da sledeće Predložene činjenice: 50-52, 79, 99, 127, 149 i 179 sadrže nedopustive reference na činove pljačkanja. Međutim, umesto da odbaci te činjenice u celosti, Veće odlučuje da je primereno pravno sredstvo sledeće: u slučaju Predložene činjenice br. 50 – brisanje druge rečenice;⁷⁹ u slučaju Predložene činjenice br. 51 – brisanje treće rečenice;⁸⁰ u slučaju Predložene činjenice br. 52 – brisanje treće rečenice;⁸¹ u slučaju Predložene činjenice br. 99 – brisanje treće i šeste rečenice;⁸² u slučaju Predložene činjenice br. 127 – brisanje druge rečenice;⁸³ a u slučaju Predložene činjenice br. 149 – brisanje prve i

⁷⁶ Odluka po žalbi u predmetu *Dragomir Milošević*, par. 19-22; Odluka u predmetu *Krajišnik*, par. 15.

⁷⁷ Odluka u predmetu *Krajišnik*, par. 16.

⁷⁸ Odluka u predmetu *Krajišnik*, par. 19. V. taakođe Odluka po žalbi u predmetu *Dragomir Milošević*, par. 19-22.

⁷⁹ Shodno tome, Predložena činjenica br. 50 treba da glasi: "Tokom napada oštećena je, a kasnije uništena katolička crkva u Kijevu."

⁸⁰ Shodno tome, Predložena činjenica br. 51 treba da glasi: "Dana 28. avgusta 1991. godine, TG-1 9. korpusa JNA takođe je napala mešano hrvatsko i srpsko selo Vrlika, koje se nalazi južno od Knina blizu Kijeva. Posle tog napada u Vrlici je uspostavljen SJB MUP-a SAO Krajine."

⁸¹ Shodno tome, Predložena činjenica br. 52 treba da glasi: "Dana 16. septembra 1991. godine, Drniš, koji se nalazi blizu Knina, u to vreme je napadnut od snaga i artiljerije TG-1 9. korpusa JNA. Tokom napada i narednih dana centar Drniša je gotovo potpuno uništen. Oko 10-15 dana posle napada u Drnišu je uspostavljen MUP Krajine."

⁸² Shodno tome, Predložena činjenice br. 99 (koja je u Zahtevu pogrešno navedena pod br. 59 i smeštena između Predloženih činjenica 98 i 100) treba da glasi: "Pre avgusta 1993. godine srušena je sa zemljom katolička crkva u Hrvatskoj Dubici, a njeni temelji su uklonjeni. Pravoslavna crkva ostala je netaknuta i još je stajala 1995. godine. Do 1995. godine u Dubici su uništene mnoge kuće u vlasništvu Hrvata. Deo sela u kom su bile i srpske i hrvatske kuće ostao je netaknut."

⁸³ Shodno tome, Predložena činjenica br. 127 treba da glasi: "Posle napada, u centru Saborskog bilo je mnogo srpskih vojnika i policajaca. Pojedinaac koji je identifikovan kao 'Peić' se zajedno sa Željkom 'Bubom' Mudrićem i Nedeljkom 'Kičom' Trbojevićem, kao i sa 'drugim martićevcima' odvezao u privatnim kolima koja su našli u Saborskom".

treće rečenice.⁸⁴ Istovremeno, Veće konstatuje da Predložene činjenice br. 79 i 179 ne mogu biti ispravljene redigovanjem i stoga ih odbacuje.

41. Isto tako, Veće napominje da Predložena činjenica br. 128 sadrži nedopustivu referencu na "pljačkaše". Međutim, umesto da ovu činjenicu odbaci u celosti, Veće odlučuje da je primereno da se briše prva rečenica.⁸⁵

42. Veće takođe konstatuje da sledeće Predložene činjenice: 92, 112, 136, 166, 173-175 i 192 sadrže nedopustivu referencu na "namerna ubistva", tako da direktno impliciraju pravni zaključak o ubistvu. Međutim, umesto da odbaci te činjenice u celosti, Veće odlučuje da je primereno pravno sredstvo da se svaka od njih rediguje brisanjem kvalifikacije ubistava kao "namernih".⁸⁶

43. U zaključku, Veće konstatuje da sledeće Predložene činjenice ne sadrže zaključke ili kvalifikacije koje su suštinski pravne prirode: 1-49, 53-78, 80-91, 93-98, 100-111, 113-126,

⁸⁴ Shodno tome, Predložena činjenica br. 149 treba da glasi: "Dobrovoljci iz Srbije i BiH, koji su se u Benkovcu pridružili TO-u, učestvovali su u napadu na Škabrnju."

⁸⁵ Shodno tome, Predložena činjenica br. 128 treba da glasi: "Više od 50 grla stoke dovedeno je u Plaški, a 17 ovaca odvedeno je u Kunić. Mnoge kuće u Saborskom su tokom napada potpaljene i izgorjele. Među počiniocima, koji su učestvovali u paljenju kuća bili su Nedjeljko "Kiča" Trbojević, "Peić", Željko "Buba" Mudrić, kao i "drugi martićevci". Kuće u zaseocima Tuk i Dumenčići, i u srpskom zaseoku Solaje, takođe su potpaljene. U Boriku su spaljene i hrvatske i srpske kuće."

⁸⁶ Shodno tome, Predložena činjenica br. 92 treba da glasi: "Sledeća lica iz Cerovljana ubijena su otprilike 21. oktobra 1991. bilo od strane Milicije Krajine, bilo od strane jedinica JNA ili TO-a, ili kombinacije neke od njih: Marija Antolović, Ana Blinja, Josip Blinja, Nikola Blinja, Katarina Blinja, Nikola Blinja, Andrija Likić, Ana Lončar, Antun Lončar i Kata Lončar (rođena 1906.); Predložena činjenica br. 112 treba da glasi: "Ova ubistva su počinile srpske paravojne snage." Predložena činjenica br. 136 treba da glasi: "Dana 12. novembra 1991. godine u Saborskom je ubijeno 20 lica: Ana Bičanić, Milan Bičanić, Nikola Bičanić, Petar Bičanić, Darko Dumenčić, Kata Dumenčić, Nikola Dumenčić, Kata Matovina (rođena 1920), Mate Matovina (rođen 1895), Milan Matovina, Slavko Sertić, Mate Špehar, Josip Štrk, Jure/Juraj Štrk, Ivan Vuković, Jeka/Jela Vuković, Jure Vuković (rođen 1929), Jure Vuković (rođen 1930), Jure Vuković (rođen 1930), i Petar Vuković."; Predložena činjenica br. 166 treba da glasi: "Jozo Brkić, Jozo Miljanić, Slavka Miljanić, Petar Pavičić, Mile Pavičić, Ilija Ražov, Kata 'Soka' Rogić, Ivica Šegarić, Rade Šegarić i Vice Šegarić ubijeni su izvan kuće Petra Pavičića u Škabrnji 18. novembra 1991. Počinioci tih ubistava bili su pripadnici lokalnih paravojnih jedinica koji su zajedno sa drugim snagama SAO Krajine učestvovali u napadu na Škabrnju i koji su nosili maskirne uniforme i različite vrste kapa"; Predložena činjenica br. 174 treba da glasi: "Ove žrtve, izuzev Petra Rogića, ubili su pripadnici jedinica, uključujući jedinice JNA i TO, koje su učestvovala u napadu na Škabrnju i Nadin 18. i 19. novembra 1991."; Predložena činjenica br. 174 treba da glasi: "Petra Rogića ... ubili su u Benkovcu neidentifikovani počinioci nakon što su ga odveli iz Škabrnje"; Predložena činjenica br. 175 treba da glasi: "Sljedeće da su sljedeći pripadnici hrvatskih odbrambenih snaga prisutni u Škabrnji i Nadinu ubijeni 18. i 19. novembra 1991: Vladimir Horvat, Nediljko Jurić, Slavko Miljanić, Gašpar Perica, Ante Ražov, Šime Šegarić, Miljenko Šegarić, Vladimir Horvat, Gašpar Perica i Marko Rogić nisu u vreme svoje smrti uzimali aktivnog učešća u neprijateljstvima. Ove žrtve, izuzev Šime Šegarića i Miljenka Šegarića, ubili su pripadnici jedinica, uključujući jedinice JNA i TO, koje su učestvovala u napadu na Škabrnju i Nadin 18. i 19. novembra 1991. Miljenka Šegarića su u Benkovcu ubili neidentifikovani počinioci nakon što su ga odveli iz Škabrnje. Šimu Šegarića su u Kninu ubili neidentifikovani počinioci nakon što su ga u Škabrnji pripadnici JNA ukrcali u oklopni transporter"; Predložena činjenica br. 192 treba da glasi: "Sveto Drača, Dragan Marinović, Draginja Marinović, Dušan Marinović, Ika Marinović, Krsto Marinović, Manda Marinović, Petar Marinović, Roko Marinović i Stana Marinović ubijeni su u Brušoj 21. decembra 1991. od strane *Milicije Krajine*."

129-135, 137-148, 150-165, 167-172, 176-178, 180-191 i 193-213. Veće dalje konstatuje da bi predložene činjenice br. 50-52, 92, 99, 112, 127-128, 136, 149, 166, 173-175 i 192 trebalo preformulisati.

E. Predložene činjenice ne smeju biti zasnovane na nekom sporazumu između strana u prvobitnom postupku

44. Strane u postupku ne osporavaju nijednu od Predloženih činjenica po ovom osnovu.⁸⁷ Međutim, Veće napominje da su Predložene činjenice br. 1, 3-5, 7, 10, 12-15, 17, 19 i 21-22, u različitom obimu, zasnovane na sporazumu između strana u postupku u predmetu *Martić*.⁸⁸

45. Veće napominje da se ograničenje postavljeno u vezi s predloženom činjenicom o kojoj je već presuđeno u okviru režima pravila 94(B) Pravidnika odnosi na činjenice (ili delove činjenica) zasnovanih u potpunosti (ili u znatnom delu) na činjenicama o kojima su se složile strane u drugim postupcima. Iz toga proizlazi da to ograničenje ne obuhvata situaciju u kojoj je neka konkretna činjenica samo potkrepljena činjenicom o kojoj su se strane složile ili, koristeći drugu formulaciju za isti koncept, u kojoj je konkretna činjenica zasnovana na činjenici o kojoj su se strane složile u dovoljnoj meri potkrepljena drugim dokazima.⁸⁹

46. Izvori Predloženih činjenica br. 1, 3-5, 7, 10, 12-15, 17, 19 i 21-22 koje su navedene u relevantnim fusnotama Prvostepene presude u predmetu *Martić* otkrivaju da, premda su zasnovane na činjenicama o kojima su se strane složile, te činjenice su takođe u dovoljnoj meri potkrepljene drugim dokazima. Veće stoga konstatuje da te Predložene činjenice zadovoljavaju kriterijume procedure na osnovu pravila 94(B).

47. U zaključku, Veće konstatuje da sledeće Predložene činjenice nisu zasnovane na sporazumu između strana u prvobitnom postupku: 1-213.

F. Predložena činjenice ne sme biti osporavana po žalbi ili, ako jeste, u vezi s tom činjenicom mora biti rešeno po žalbi

⁸⁷ V. Stanišićev odgovor, par. 29; Replika na Stanišićev odgovor, par. 27; Drugi Stanišićev odgovor, par. 5, u kom se povlače prigovori na predložene činjenice br. 1, 3-5, 7, 10, 12-15, 17, 19 i 21-22; Drugi Stanišićev odgovor, par. 4.

⁸⁸ V. Stanišićev odgovor, par. 29; Replika na Stanišićev odgovor, par. 27; Drugi Stanišićev odgovor, par. 5, u kom se povlače prigovori na predložene činjenice br. 1, 3-5, 7, 10, 12-15, 17, 19 i 21-22.

⁸⁹ V. takođe Odluka u predmetu *Popović i drugi*, par. 11.

48. Strane u postupku ne osporavaju nijednu od Predloženih činjenica po tom osnovu. Veće napominje da nijedna od Predloženih činjenica nije osporavana po žalbi niti je u vezi s njom rešeno po nekoj žalbi.

G. Predložena činjenica ne sme se odnositi na dela, ponašanje ili stanje svesti optuženog

49. Pretresno veće mora uskratiti formalno primanje na znanje bilo koje navodne činjenice o kojoj je već presuđeno koja se odnosi na dela, ponašanja ili stanje svesti optuženog. Dva faktora opravdavaju to "potpuno isključenje". Prvo, njime se uspostavlja "ravnoteža između proceduralnih prava optuženog i interesa ekspeditivnosti koja je u skladu s onom koja se izričito uspostavlja u pravilu 92bis".⁹⁰ Drugo, Žalbeno veće je konstatovalo sledeće:

ima razloga da se bude naročito skeptičan u vezi s činjenicama o kojima je presuđeno u drugim predmetima kada se one konkretno tiču činjenja, nečinjenja ili stanja svesti nekog pojedinca kojem se ne sudi u tim predmetima [budući da bi] optuženi u tim drugim predmetima imali znatno manje podsticaja da osporavaju te činjenice nego što bi to bio slučaj sa činjenicama koje se tiču njihovog vlastitog činjenja; štaviše, u nekim slučajevima ti optuženi bi se mogli definitivno opredeliti da dopuste da krivica padne na onog drugog.⁹¹

50. Pored toga, Žalbeno veće je konstatovalo da bi "bilo očigledno neprimereno da činjenice koje su formalno primljene na znanje predstavljaju 'osnov za dokazivanje krivične odgovornosti žalioaca' (u smislu da je *dovoljan* za utvrđivanje te odgovornosti)".⁹² Na pretresnom veću je da, pažljivo vršeći svoje diskreciono ovlašćenje, oceni svaku konkretnu činjenicu kako bi utvrdilo da li je njeno formalno primanje na znanje – pa tako i prebacivanje tereta predočavanja dokaza kojima se ona pobija na optuženog – u skladu s pravimaa optuženih u okolnostima dotičnog predmeta. Ovo uključuje, između ostalog, činjenice vezane za postojanje UZP.⁹³

51. Međutim, kriterijum o kojem je bilo reči u ovom odeljku ne primenjuje se na ponašanje drugih lica za čija se kažnjiva dela i ponašanje optuženi tereti odgovornošću putem jednog ili više oblikaa odgovornosti u članu 7(1) ili (3) Statuta.⁹⁴

⁹⁰ Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 51.

⁹¹ *Ibid.*

⁹² Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 47.

⁹³ Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 52.

⁹⁴ Odluka po žalbi u predmetu *Karemera i drugi*, par. 48.

52. Na osnovu ovog kriterijuma, strane u postupku ne osporavaju sljedeće Predložene činjenice koje se po mišljenju Veća ne odnose na dela, ponašanje ili stanje svesti optuženog: 1-8, 10-23, 27, 34-41 i 59-213.

53. Veće napominje da neke od Predloženih činjenica upućuju na dela i ponašanje, potencijalno relevantno za postojanje UZP-a, grupa lica u čijem su sastavu bili jedan ili obojica optuženih (npr. MUP Srbije, SDB Srbije, vlada Srbije, rukovodstvo Srbije – indirektno takođe – saradnja sa Srbijom ili vojna podrška iz Srbije).⁹⁵ Veće konstatuje da prihvatanje nekih od tih Predloženih činjenica ne bi bilo u skladu s pravima optuženih u ovom predmetu. Sledeće Predložene činjenice se stoga odbacuju: 24-26, 29-33 i 53-54.⁹⁶ Međutim, Veće je mišljenja da Predložene činjenice br. 9, 28, 42 i 55-58 nemaju tog nedostatka.⁹⁷

54. Veće takođe napominje da se Predložene činjenice br. 42-52 ne odnose na ponašanje optuženog, kako to tvrdi Simatovićeva odbrana, nego na ponašanje lica za čija se kažnjiva dela i ponašanje optuženi tereti odgovornošću.⁹⁸ Usled toga, Veće konstatuje da su one prihvatljive na osnovu pravila 94(B) Pravilnika.

55. U zaključku, Veće konstatuje da se sledeće Predložene činjenice ne odnose na dela, ponašanje ili stanje svesti optuženog: 1-23, 27-28, 34-52 i 55-213.

H. Formulacija predložene činjenice ne sme se suštinski razlikovati od formulacije u izvornoj presudi

56. Iz ovog kriterijuma proizlazi da pretresno veće može i čak mora da odbije formalno primanje na znanje činjenica koje su "van konteksta" ako smatra da način na koji su one formulisane – apstrahovano iz konteksta presude iz koje potiču – navodi na pogrešan zaključak ili nije u skladu sa činjenicama o kojima je stvarno već presuđeno u dotičnim predmetima.⁹⁹ Najzad, predložena činjenica takođe mora da bude ispitana u kontekstu ostalih predloženih činjenica u zahtevu. Iz toga proizlazi da Pretresno veće mora uskratiti formalno primanje na znanje bilo da je predložena činjenica nejasna u tom kontekstu bilo da je postala

⁹⁵ V. Odluka u predmetu *Popović i drugi*, fusnota 62.

⁹⁶ Za prigovor odbrane – v. Simatovićev odgovor, par. 13; Replika na Simatovićev odgovor, par. 6; Stanišićev odgovor, par. 11-15; Replika na Stanišićev odgovor, par. 10-13.

⁹⁷ Za prigovor odbrane – v. Simatovićev odgovor, par. 13; Replika na Simatovićev odgovor, par. 6; Stanišićev odgovor, par. 13-16; Replika na Stanišićev odgovor, par. 10-12.

⁹⁸ V. Simatovićev odgovor, par. 13; Replika na Simatovićev odgovor, par. 6; Stanišićev odgovor, par. 13; Drugi Stanišićev odgovor, par. 5, u kom povlači prigovor na predloženu činjenicu br. 51.

⁹⁹ Odluka po žalbi u predmetu *Karemera*, par. 55; Odluka u predmetu *Popović i drugi*, par. 8.

nejasna zbog toga što će za jednu ili više okolnih činjenica biti uskraćeno formalno primanje na znanje.¹⁰⁰

57. Na osnovu ovog kriterijuma strane u postupku ne osporavaju sledeće Predložene činjenice koje se po mišljenju Veća suštinski ne razlikuju od formulacije u izvornoj presudi: 1-57, 59-66, 68-94, 96-107, 109-125, 127-155, 157-178 i 180-213.

58. Stanišićeva odbrana osporava Predloženu činjenicu br. 67 tvrdeći da se u njoj pogrešno navodi jedn zaključak donet u predmetu *Martić*.¹⁰¹ Tužilaštvo u vezi s tim predlaže da izmeni tu činjenicu tako što će referencu na godinu zameniti sa "1991." na "1990.".¹⁰² Veće konstatuje da se Predložena činjenica br. 67 u izmenjenom obliku kako je predlaže tužilaštvo suštinski ne razlikuje od formulacije u prvobitnoj presudi.¹⁰³

59. Stanišićeva odbrana osporava Predloženu činjenicu br. 95 tvrdeći da ona sadrži formulaciju "ove žrtve iz Baćina", koja navodi na pogrešan zaključak.¹⁰⁴ Tužilaštvo, osvrćući se na ovu bojazan, predlaže da tu činjenicu izmeni zamenjujući formulaciju "ove žrtve" uopštenijom formulacijom "žrtve".¹⁰⁵ Veće konstatuje da Predložena činjenica br. 95 u izmenjenom obliku kako ju je predložilo tužilaštvo ne navodi na pogrešan zaključak i ne razlikuje se u suštinskoj meri od formulacije u prvobitnoj presudi.¹⁰⁶

60. Stanišićeva odbrana osporava Predloženu činjenicu br. 126 tvrdeći da ona sadrži referencu na granatiranje crkava, što navodi na pogrešan zaključak.¹⁰⁷ Tužilaštvo predlaže da otkloni ovu bojazan izmenom te činjenice i brisanjem njene poslednje dve rečenice.¹⁰⁸ Isto tako, tužilaštvo predlaže da rediguje Predloženu činjenicu br. 129 brisanjem njene prve rečenice.¹⁰⁹ Veće konstatuje da Predložene činjenice br. 126 i 129 u izmenjenom obliku kako

¹⁰⁰ V. Odluka u predmetu *Popović*, par. 8.

¹⁰¹ Stanišićev odgovor, par. 22. V. takođe Drugi Stanišićev odgovor, par. 5.

¹⁰² Replika na Stanišićev odgovor, par. 16; V. Stanišićev odgovor, par. 22 i Drugi Stanišićev odgovor, par. 5, u kom on povlači prigovor na Predloženu činjenicu br. 67.

¹⁰³ Predložena činjenica br. 67 treba da glasi: "Godine 1990. stanovništvo u Baćinu bilo je 95% hrvatsko i 1,5 % srpsko."

¹⁰⁴ Stanišićev odgovor, par. 23.

¹⁰⁵ Replika na Stanišićev odgovor, par. 19.

¹⁰⁶ Predložena činjenica br. 95 treba da glasi: "Žrtve iz Baćina ubijene su negde u oktobru 1991. godine bilo od strane *Milicije Krajine* ili jedinica JNA ili TO, ili kombinacije nekih od njih."

¹⁰⁷ Stanišićev odgovor, par. 24. V. Drugi Stanišićev odgovor, par. 5.

¹⁰⁸ Replika na Stanišićev odgovor, par. 21.

¹⁰⁹ *Ibid.*

ih je predložilo tužilaštvo ne navode na pogrešan zaključak i suštinski se ne razlikuju od formulacije u prvobitnoj presudi.¹¹⁰

61. Stanišićeva odbrana osporava Predloženu činjenicu br. 108 budući da ona upućuje na "srpske paravojne jedinice", ali ispušta činjenicu da za svedoka na čijem svedočenju je taj zaključak zasnovan, "paravojna jedinica predstavlja istu stvar kao rezervna snaga ili TO".¹¹¹ Tužilaštvo tvrdi da ova činjenica upućuje na "oružane jedinice, uključujući srpske oružane jedinice" i da u kontekstu nedvosmislene definicije paravojnih jedinica nije potrebna budući da bi oružane jedinice u svakom slučaju uključivale rezervne snage ili snage TO-a.¹¹² Veće konstatuje da, imajući u vidu prirodu navoda u Optužnici, termim "srpske paravojne jedinice" treba koristiti što je preciznije moguće. Iz tog razloga Veće se nije uverilo da Predložena činjenica br. 108 zadovoljava kriterijume procedure na osnovu pravila 94(B).

62. Stanišićeva odbrana osporava Predloženu činjenicu br. 156 tvrdeći da je u njoj izostavljena dodatna specifikacija iz Presude u predmetu *Martić*.¹¹³ Shodno tome, tužilaštvo, osvrćući se na taj problem, predlaže da izmeni navedenu činjenicu dodavanjem nedostajućeg elementa.¹¹⁴ Veće konstatuje da Predložena činjenica br. 156 u izmenjenom obliku kako ju je predložilo tužilaštvo ne navodi na pogrešan zaključak i ne razlikuje se suštinski od formulacije u izvornoj presudi.¹¹⁵

63. Stanišićeva odbrana osporava Predloženu činjenicu br. 179 tvrdeći da nije uzet u obzir zaključak Pretresnog veća u predmetu *Martić* da nije utvrđeno da su vojnici pod komandom TO Benkovac bili umešani u paljenje kuća u Škabrnji.¹¹⁶ Tužilaštvo tvrdi da argument Stanišićeve odbrane navodi na pogrešan zaključak.¹¹⁷ Veće napominje da Veće u predmetu *Martić* nije izrazilo nikakvu sumnju u to da su vojnici pod komandom TO Benkovac počinili pljačku u Škabrnji i da su se njegove rezerve ticale samo prirode ili razmera te pljačke –

¹¹⁰ Predložena činjenica br. 126 treba da glasi: "Napad je započeo bombardovanjem iz vazduha posle kog je usledio artiljerijski napad. Nakon toga, kopnene jedinice, uključujući tenkove, krenule su na Saborsko iz tri pravca." Shodno tome, Predložena činjenica br. 129 treba da glasi: "Do 1995. godine, čitavo Saborsko, uključujući školu, je uništeno. Jedine kuće koje su ostale na svom mestu bile su dve srpske kuće, koje su veoma teško oštećene."

¹¹¹ Stanišićev odgovor, par. 25.

¹¹² Replika na Stanišićev odgovor, par. 20.

¹¹³ Stanišićev odgovor, par. 25.

¹¹⁴ Replika na Stanišićev odgovor, par. 24.

¹¹⁵ Predložena činjenica br. 156 treba da glasi: "Paravojne jedinice, koje se često navode jednostavno kao 'četnici' bile su prisutne u Škabrnji i nosile su razne vrste uniformi JNA, neke sa oznakom sa četiri ćirilična slova 'S' i raznim vrstama kapa, uključujući beretke, krznene kape s kokardama i šešire. Lica su im bila namazana bojama, međutim, dokazi pokazuju da su barem neki od njih, po svemu sudeći, bili meštani".

¹¹⁶ Stanišićev odgovor, par. 27.

¹¹⁷ Replika na Stanišićev odgovor, par. 25.

elementa potrebnog za utvrđivanje krivičnog dela pljačkanja javne ili privatne imovine kažnjivog na osnovu člana 3(e) Statuta. Veće se stoga uverilo da se Predložena činjenica br. 179 suštinski ne razlikuje od formulacije u izvornoj presudi.

64. Stanišićeva odbrana osporava Predloženu činjenicu br. 58 tvrdeći da se ona suštinski razlikuje od zaključaka u Presudi u predmetu *Martić*.¹¹⁸ Tužilaštvo tvrdi da, iako su neke rečenice iz izvornog paragrafa izostavljene, ti izostavljeni delovi odnose se na neke činjenice u širem smislu.¹¹⁹ Usled toga, kako tvrdi tužilaštvo, te izmene ne sprečavaju formalno primanje na znanje činjeničnih zaključaka kako je predloženo.¹²⁰ Pažljivo čitanje izvornog paragrafa Presude u predmetu *Martić* ukazuje na to da je tužilaštvo, dok je pripremalo Predloženu činjenicu br. 58, izostavilo deo materijala koji dalje kvalifikuje u njoj sadržane informacije. Međutim, Veće se uverilo da su zaključci sadržani u Predloženoj činjenici br. 58 dovoljno nedvosmisleni i jasni i da njihovo predočavanje u ovom obliku ne menja prvobitno značenje koje im je dato u Presudi u predmetu *Martić*.

65. U zaključku, Veće konstatuje da se sledeće Predložene činjenice suštinski ne razlikuju od formulacije u prvobitnoj presudi: 1-66, 68-94, 96-107, 109-125, 127-128, 130-155 i 157-213. Veće dalje konstatuje da bi predložene činjenice br. 67, 95, 126, 129 i 156 trebalo preformulisati.

I. Rezidualno diskreciono ovlašćenje Veća

66. Pored primene uslova koji su gore analizirani, Veće je vršeći svoje diskreciono ovlašćenje pažljivo procenilo da li bi prihvatanje Predloženih činjenica pospešilo ekonomičnost sudskog postupka uz istovremeno očuvanje prava optuženog.

67. I Stanišićeva i Simatovićeva odbrana, često ugrađujući argumente koje su izneli tokom vođenja spora vezanog za raniji zahtev tužilaštva u vezi s činjenicama o kojima je već presuđeno,¹²¹ iznele su više konkretnih argumenata koji bi, ako budu prihvaćeni, mogli govoriti u prilog korišćenju diskrecionog ovlašćenja Veća da odbaci izvesne Predložene činjenice koje inače ispunjavaju konkretne kriterijume o kojima je gore bilo reči.¹²²

¹¹⁸ Stanišićev odgovor, par. 26.

¹¹⁹ Replika na Stanišićev odgovor, par. 18.

¹²⁰ *Ibid.*

¹²¹ Zahtev tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, od 1. maja 2007. i Obaveštenje tužilaštva u vezi sa Zahtevom za formalno primanje na znanje činjenice o kojima je već presuđeno, od 14. maja 2007.

¹²² V. Simatovićev odgovor, par. 17-18, 20, 27; Stanišićev odgovor, par. 4, 6.

68. Veće je već odbacilo više navedenih argumenata u svojoj "Odluci po zahtevu tužilaštva za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno" od 25. novembra 2009. (dalje u tekstu: Prva Odluka u vezi s činjenicama o kojima je već presuđeno) i stoga upućuje strane u postupku na svoje zaključke u toj odluci.¹²³

69. Veće ima u vidu tvrdnje odbrane da prihvatanje tako velikog broja činjenica o kojima je već presuđeno prebacuje na optuženog isuviše opterećujuću dužnost pobijanja i krši princip pravičnog suđenja.¹²⁴ Veće konstatuje da, iako tužilaštvo traži prihvatanje velike količine Predloženih činjenica i bez obzira na to što je Zahtevu prethodio sličan zahtev kojim je traženo prihvatanje 533 činjenice, u kontekstu celokupnog suđenja, prihvatanje Predloženih činjenica ne bi otežalo vođenje postupka. Usled toga, puki broj Predloženih činjenica ne govori protiv njihovog prihvatanja.

70. Osim generalnog prigovora u vezi s istovremenim postojanjem režima pravila 92*quater* i pravila 94(B), kojim se Veće već pozabavilo u svojoj Prvoj odluci u vezi s činjenicama o kojima je već presuđeno,¹²⁵ Stanišićeva odbrana tvrdi da je prihvatanje predloženih činjenica zasnovano samo na iskazu Milana Babića delimično podvrgnutom unakrsnom ispitivanju stoga neprihvatljivo putem procedure pravila 92*quater* i bilo bi nepravilno prema optuženom.¹²⁶

71. Veće napominje da puka činjenica da bi neki iskaz mogao biti viđen kao neprihvatljiv ili – kao što je to u ovom slučaju – ukoliko postoje proceduralni razlozi koji ne pogoduju tom prihvatanju u skladu s režimom jednog pravila, ne znači automatski da isti iskaz ne može biti prihvaćen u skladu s drugim pravilom. Veće napominje da, iako nedostatak potpunog unakrsnog ispitivanja Milana Babića prilikom svedočenja može u određenoj meri biti nepovoljan za prihvatanje njegovog iskaza na osnovu pravila 92*quater*,¹²⁷ Veće u predmetu *Martić* je konstatovalo da iskaz Milana Babića ima dovoljnu dokaznu vrednost i bez obzira na to što unakrsno ispitivanje nije dovršeno, u velikoj meri se oslonilo na taj iskaz u svojoj presudi. Stoga Veće konstatuje da nema nijednog razloga iz kog taj iskaz ne bi mogao biti prihvaćen putem pravila 94(B) Pravidnika. Najzad, Veće podseća da formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno ne sprečava odbranu da ponudi dokaze kojima će

¹²³ Prva Odluka u vezi s činjenicama o kojima je već presuđeno, par. 82 i dalje.

¹²⁴ V. Stanišićev odgovor, par. 5. V. takođe Simatovićev odgovor, par. 17-18 i 20-26.

¹²⁵ Prva odluka u vezi s činjenicama o kojima je već presuđeno, par. 86-87.

¹²⁶ V. Stanišićev odgovor, par. 6.

¹²⁷ Veće napominje da je uslov unakrsnog ispitivanja samo jedan od više elemenata koje bi trebalo uzeti u obzir prilikom odlučivanja o prihvatanju na osnovu pravila 92*quater* Pravidnika i ne može se tretirati kao *conditio sine qua non*.

pobiti te činjenice i da Veće zadržava obavezu da proceni težinu činjenica uzimajući u obzir dokaze u predmetu u celini.

V. DISPOZITIV

72. Na temelju gorenavedenog obrazloženja i na osnovu pravila 54, 94(B) i 126bis Pravilnika, Veće:

DAJE odobrenje za ulaganje Replike na Simatovićev odgovor;

DAJE odobrenje za ulaganje Replike na Stanišićev odgovor;

Delimično **ODOBRAVA** Zahtev i formalno će primiti na znanje sledeće Predložene činjenice:

- 1) 1-23, 27-28, 34-36, 38-49, 55-66, 68-78, 80-91, 93-94, 96-98, 100-107, 109-111, 113-125, 130-135, 137-139, 145-148, 150-155, 157-165, 169-172, 176-178, 180-191 i 193-213;
- 2) 37, 50-52, 67, 92, 95, 99, 112, 126-129, 136, 140-141, 149, 156, 166, 173-175 i 192 uz izmene navedene u tekstu ove odluke.

ODBIJA Zahtev u preostalom delu.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija merodavna.

/potpis na originalu/
sudija Alphons Orié,
predsedavajući

Dana 28. januara 2010.
U Hagu,
Holandija

[pečat Međunarodnog suda]